

## LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/2011 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksista neuvoston asetukseksi aviovarallisuussuhteista ja asetukseksi rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteista**

*Suurelle valiokunnalle*

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Eduskunnan puhemies on 24 päivänä toukokuuta 2011 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksista neuvoston asetukseksi aviovarallisuussuhteista ja asetukseksi rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteista (U 8/2011 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

#### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Salla Silvola, oikeusministeriö
- kärjätuomari Merja Vainio, Helsingin kärjäoikeus
- lakimies Eeva Jokineva, Finanssialan Keskusliitto
- asianajaja Hilikka Salmenkylä, Suomen Asianajajaliitto
- pääsihteeri Aija Salo, Seksuaalinen tasavertaisuus SETA ry
- professori Markku Helin.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut  
— Ahvenanmaan maakunnan hallitus / Ålands landskapsregering.

### VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

#### *Ehdotukset neuvoston asetukseksi*

Komissio on 16.3.2011 antanut ehdotuksen asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta aviovarallisuussuhteita koskeissa asioissa. Samaan aikaan komissio on antanut myös ehdotuksen asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta rekisteröityjen parisuhteiden varalli-

suusoikeudellisia vaikutuksia koskevissa asioissa. Asetusehdotusten tarkoituksena on yhtenäistää jäsenvaltioiden kansainvälisyksityisoikeudellisia säännöksiä aviopuolisoiden ja rekisteröidyssä parisuhteessa elävien parien varallisuussuhteista. Ehdotusten tavoitteena on kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeuden ja erityisesti rajat ylittävän perheoikeuden alalla. Asetusehdotusten sisältö ilmenee valtioneuvoston kirjelmästä.

### *Valtioneuvoston kanta*

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti kansainvälisten aviovarallisuussuhteiden ja rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteiden sääntelemistä. Sääntelyn avulla voidaan helpottaa kansainvälisten parisuhteiden varallisuusasioiden hoitamista ja parantaa näitä koskevien päätösten tunnustettavuutta ja täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Sääntelyn tulee kuitenkin kohdella aviopareja ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä pareja yhdenvertaisesti.

Oikeusministeriö on pyytänyt ehdotuksesta lausunnot tahoilta, joihin asetus tulee vaikuttamaan. Ennen lausuntojen saapumista valtioneuvosto esittää seuraavat alustavat arviot. Valtioneuvoston kantaa tarkennetaan tarvittaessa vastaantotettujen lausuntojen pohjalta eduskunkakäsittelyn aikana.

### *Toimivalta*

Valtioneuvosto pitää asianmukaisena ehdotuksista ilmenevää pyrkimystä keskittää oikeudellisia menettelyitä yhteen toimivaltaiseen tuomioistuimeen. On prosessiekonomisesti perusteltua, että avioeroa käsittelevä tuomioistuin käsittelee osapuolten niin sopiessa myös aviopuolisoiden aviovarallisuutta koskevat kysymykset ja kuolleen aviopuolison perintöriitaa käsittelevä tuomioistuin käsittelee pääsääntöisesti myös kuolemansa hetkellä avioliitossa olleen perinnönjättäjän ositusta koskevat kysymykset samassa menettelyssä.

Tätä taustaa vasten neuvotteluissa on pyritävä siihen, että samanlaisia toimivaltaperusteita sovelletaan myös rekisteröityihin parisuhteisiin. Jatkoneuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, että perintöasiaa käsittelevä tuomioistuin ei voi luopua toimivallasta sillä perusteella, että sen omassa lainsäädännössä ei tunneta rekisteröidyn parisuhteen käsitettä. Tuomioistuin joutuu tuolloin todennäköisesti soveltamaan rekisteröidyn parin varallisuussuhteiden selvittämiseksi vieraan valtion lainsäädäntöä. Prosessiekonomisista syistä ja eloonjääneen rekisteröidyn parisuhteen osapuolen edun kannalta on kuitenkin olennaista, että ositusta koskeva asia käsitellään samassa yhteydessä kuin perintöasia, koska esi-

merkiksi suomalaisessa järjestelmässä osituksen lopputulos määrittää perinnöksi jäävän osuuden suuruuden.

### *Sovellettava laki*

Valtioneuvosto pitää asianmukaisena lähtökohdana aviovarallisuusehdotuksessa ehdotettua kansainvälisten avioparien vapautta valita varallisuussuhteisiin sovellettava laki. Ne kriteerit, joiden mukaan sovellettava laki määräytyy ilman lainvalintaa, kaipaavat vielä täsmennystä. Sen valtion laki, jossa puolisoilla on ensimmäinen yhteinen asuinpaikka avioitumisen jälkeen, on hyvä lähtökohta. Tästä tulee kuitenkin voida myös poiketa, jos tosiasiallinen yhteys tuon valtion lainsäädäntöön on jo katkennut. Vaikka aviopuolisot voivat omalla käyttäytymisellään vaikuttaa sovellettavan lain valintaan, on todennäköistä, että merkittävä osa kansainvälisistä aviopuolisista ei tule huomanneeksi käyttää tätä vaihtoehtoa ennen kuin yhdessä sopiminen ei ole enää erimielisyyksien tai toisen aviopuolison kuoleman vuoksi mahdollista.

Yhdenvertaisuussyistä tulee valtioneuvoston näkemyksen mukaan pyrkiä siihen, että myös rekisteröidyissä parisuhteissa elävillä on mahdollisuus valita heidän varallisuussuhteisiinsa sovellettava laki samoilla perusteilla kuin avioliitossa elävillä. Koska kaikissa valtioissa ei tunnusteta rekisteröityjä parisuhteita parisuhde-  
muotona, lieene välttämätöntä rajata rekisteröityjen parien valinnanmahdollisuus sellaisten valtioiden lainsäädäntöön, jotka tunnustavat rekisteröidyt parisuhteet.

### *Tunnustaminen ja täytäntöönpano*

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti sitä, että parisuhteen varallisuussuhteita koskeva jäsenvaltiossa tehty päätös on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä ja pantava täytäntöön sen jälkeen, kun se on täytäntöönpanon toimittavassa jäsenvaltiossa vahvistettu täytäntöönpanokelpoiseksi. Täytäntöönpanokelpoisuuden tulee kattaa paitsi tuomioistuimen myös tuomioistuimen valtuuttamana toimivan pesänjakajan päätökset.

*Oikeusvaikutukset suhteessa kolmansiin ja kansainvälisesti pakottavat säännökset*

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksia, jotka koskevat parin varallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaikutusten rajaamista suhteessa kolmansiin. Jatkoneuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, että

myöskin Suomen lain mukaisia sovellettavan lain rajoituksia voidaan asetusten nojalla soveltaa esimerkiksi eloon jäävän osapuolen asuminen turvaamiseksi tai kohtuullisen lopputuloksen aikaansaamiseksi (ns. kansainvälisesti pakottavat säännökset).

**VALIOKUNNAN KANNANOTOT*****Perustelut***

Euroopan unionin komissio on antanut kaksi asetusehdotusta, jotka sisältävät kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä aviopuolisoiden ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolten varallisuussuhteista. Asetusehdotukset tulevat sovellettaviksi muun muassa silloin, kun kyse on omaisuuden jakamisesta parisuhteen purkauttua eron tai toisen osapuolen kuoleman vuoksi. Kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset säätävät siitä, minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään varallisuussuhdetta koskevan asian ja minkä jäsenvaltion lakia siihen sovelletaan. Samoin niissä säädetään varallisuussuhdetta koskevien päätösten ja tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta muissa jäsenvaltioissa. Ehdotusten tavoitteena on kehittää jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeuden alalla ns. vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen pohjalta. Ehdotukset koskevat vain rajat ylittäviä tapauksia, eikä niillä ole vaikutusta jäsenvaltioiden aineelliseen perheoikeuteen.

Lakivaliokunta kannattaa kansainvälisen yksityisoikeuden alan säännösten yhtenäistämistä unionin tasolla. Eri jäsenvaltioista kotoisin olevien henkilöiden väliset parisuhteet ovat ihmisten liikkuvuuden lisääntyessä yleistyneet. Entistä useammin parit myös muuttavat asuinpaikkaa jäsenvaltioiden välillä ja hankkivat omaisuutta yli rajojen. Nykytilanne, jossa jäsenvaltioiden kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset eroavat toisistaan, aiheuttaa kansainvälisille pareille oikeudellista epävarmuutta ja ennakkoimattomuutta. Siksi on tärkeää, että unioni pyrkii parantamaan oikeustilaa.

Komission ehdotukset lähtevät siitä, että aviopuolisoiden ja rekisteröidyssä parisuhteessa elävien osapuolten varallisuus oikeudellisiin kysymyksiin sovelletaan omia asetuksiaan, jotka eräissä kohdissa eroavat merkittävästi toisistaan. Tämä merkitsisi muutosta Suomen nykytilaan, sillä avioliittolain aviovarallisuussuhteita koskevia kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä sovelletaan myös rekisteröityihin parisuhteisiin. Aviovarallisuussuhteita ja rekisteröityjen parien varallisuussuhteita säännellään Suomessa kansainvälisen yksityisoikeuden alalla siten varsin yhtenäisesti. Edellä olevan perusteella ja koska asetusehdotukset koskevat vain parisuhteiden taloudellisia kysymyksiä valiokunta pitää tärkeänä pyrkiä siihen, että myös asetusehdotuksissa aviopuolisoita ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolia kohdellaan yhdenvertaisesti.

***Toimivalta***

Aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskeva asetusehdotus sisältää säännökset siitä, minkä jäsenvaltion tuomioistuin on eri tilanteissa toimivaltainen käsittelemään aviovarallisuussuhdetta koskevan asian. Jos aviopuolisot eivät ole sopineet toimivaltaisesta tuomioistuimesta eikä asialla ole liityntää avioero- tai perintöasiaan, aviopuolisoiden varallisuussuhteita käsitellään ehdotuksen mukaan ensisijaisesti aviopuolisoiden yhteisen asuinpaikan tuomioistuimessa. Lisäksi aviopuolisille ehdotetaan rajoitettua mahdollisuutta sopia siitä, missä tuomioistuimessa asia käsitellään. Nämä lähtökohdat vastaavat Suomen kansallista lainsäädäntöä, ja niitä voidaan tukea.

Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan tuomioistuimen toimivalta voi syntyä myös sillä perusteella, että vastaaja hyväksyy asian tutkimisen Suomessa tai ryhtyy vastaamaan asiassa tekemättä väitettä toimivallan puuttumisesta. Tällaista mahdollisuutta ei sisälly aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaan asetus-ehdotukseen. Valiokunnan mielestä neuvotteluissa on tarpeen pyrkiä selvittämään mahdollisuutta tällaisen toimivaltaperusteen lisäämiseen.

Sellaisessa tapauksessa, jossa aviopuolisoiden varallisuussuhteet liittyvät perintöasiaan, perintöasian vireilletulo antaisi ehdotuksen mukaan toimivallan käsitellä myös siihen liittyviä aviovarallisuussuhteita. Ehdotuksen tavoitteena on keskittää näitä asioita koskevat oikeudenkäynnit samaan tuomioistuimeen. Lakivaliokunta pitää oikeudenkäyntien keskittämistä sinällään kannatettavana, sillä toisiinsa liittyvien asioiden käsitteleminen erillisissä menettelyissä eri jäsenvaltioissa lisää asianosaisten kustannuksia ja pitkittää asioiden käsittelyä.

Komissio ehdottaa lähtökohdaksi sitä, että perintöasian vireilletulo antaisi toimivallan käsitellä myös siihen liittyviä aviovarallisuussuhteita. Valiokunta toteaa, että toimivalta voitaisiin ratkaista myös niin, että aviovarallisuussuhdetta käsittelevä tuomioistuin olisi toimivaltainen käsittelemään myös siihen liittyvän perintöasian. Tätä vaihtoehtoa voidaan perustella sillä, että yleensä aviovarallisuussuhteet ratkaistaan osituksella ennen perinnönjakoa. Saadun selvityksen mukaan se, että ensisijainen toimivalta käsitellä perintöasiaa olisi aviovarallisuussuhteita käsittelevällä tuomioistuimella, tulisi kuitenkin ratkaista kansainvälisiä perintöasioita koskevassa asetusehdotuksessa, jota koskevat neuvottelut ovat unionissa jo varsin loppuvaiheessa. Valiokunta katsookin, ettei olennaista ole niinkään se, onko ensisijainen toimivalta perintöasiaa vai aviovarallisuussuhdetta käsittelevällä tuomioistuimella, vaan se, että asiat käsitellään samassa oikeudenkäynnissä ja unionin tasolla selkeästi ratkaistaan, kummalla edellä mainituista tuomioistuinta on toimivalta pääsääntöisesti. Tämän vuoksi on tärkeää, että toisiinsa

liittyvien aviovarallisuus- ja perintöasioiden käsittelyt koordinoidaan nyt käsiteltävinä olevia asetusehdotuksia ja perintöasetusehdotusta koskevissa neuvotteluissa niin, että asetusten muodostama kokonaisuus on johdon- ja tarkoituksenmukainen. Edellä olevan perusteella valiokunta katsoo, että myös komission ehdotus perintöasian tuomioistuimen ensisijaisesta toimivallasta on mahdollinen. Tulisi kuitenkin vielä selvittää, onko tästä lähtökohdasta tarpeen poiketa joissakin tapauksissa. Estettä poikkeamiseen ei valiokunnan mielestä olisi esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa kaikki asianosaiset hyväksyvät perintöasian käsittelemisen aviovarallisuusasiaa käsittelevässä tuomioistuimessa, jos asioiden käsittely kyseisessä tuomioistuimessa on myös muutoin tarkoituksenmukaista.

Komission ehdotuksen mukaan tuomioistuin voi luopua toimivallasta, jos sen lainsäädännössä ei tunneta rekisteröidyn parisuhteen käsitettä. Tällöin asia käsitellään sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa parisuhde on rekisteröity. Valtioneuvoston kannan mukaan jatko-neuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, että samanlaisia toimivaltaperusteita kuin aviopuolisoihin sovelletaan myös rekisteröityihin parisuhteisiin. Perintöasiaa käsittelevä tuomioistuin ei valtioneuvoston kannan mukaan voi luopua toimivallasta sillä perusteella, että sen omassa lainsäädännössä ei tunneta rekisteröidyn parisuhteen käsitettä.

Valiokunta tukee valtioneuvoston yleistä tavoitetta siitä, että toimivaltaperusteista säädetään mahdollisimman yhdenmukaisesti. Tämän tavoitteen saavuttaminen voi kuitenkin olla haastavaa, sillä kaikissa jäsenvaltioissa ei ole lainsäädäntöä rekisteröidyistä parisuhteista ja neuvoteltava asiakokonaisuus on varsin arvosidonnainen. Valiokunnan mielestä olennaista on, ettei rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle aiheudu oikeudenmenetyksiä siitä, että perintöasian tuomioistuin luopuu varallisuussuhdetta koskevasta toimivallasta. Tärkeää on siten se, että rekisteröidyn parisuhteen kuolleen osapuolen omaisuutta ei jaeta perintöasiaa käsittelevässä tuomioistuimessa, ennen kuin rekisteröi-

dyn parisuhteen varallisuussuhteet on selvitetty. Tämä voitaisiin valiokunnan näkemyksen mukaan varmistaa sillä, että perintöasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle säädettäisiin velvollisuus keskeyttää asian käsittely, kunnes rekisteröidyn parisuhteen varallisuussuhteet on toisessa tuomioistuimessa selvitetty. Vaihtoehtona tälle olisi se, että perintöasia käsitellään keskitetysti siinä tuomioistuimessa, joka käsittelee rekisteröidyn parisuhteen varallisuusasian.

#### *Sovellettava laki*

Lakivaliokunta kannattaa ehdotettua lähtökohtaa siitä, että aviopuolisot voivat sopia aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavasta laista. Suomen nykyiset kansalliset säännökset huomioon ottaen aviopuolisoiden sopimismahdollisuudet voisivat tosin olla ehdotettua laajemmatkin.

Sellaisessa tapauksessa, jossa aviopuolisot eivät ole sopineet sovellettavasta laista, aviovarallisuussuhteisiin sovelletaan asetusehdotuksen mukaan ensisijaisesti sen valtion lakia, jossa puolisoilla on ensimmäinen yhteinen asuinpaikka avioitumisen jälkeen. Tämä on valiokunnan mielestä asianmukainen lähtökohta ja vastaa Suomen kansallista lainsäädäntöä. Asetusehdotus lähtee kuitenkin siitä, että sovellettava laki ei automaattisesti vaihdu ilman aviopuolisoiden tahdonilmaisua. Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan sovellettava laki vaihtuu, jos aviopuolisot ovat muuttaneet toiseen valtioon ja asuneet siellä vähintään viisi vuotta. Valiokunnan mielestä sovellettavan lain muuttumattomuus on ongelmallinen esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa aviopuolisot muuttavat ensimmäisestä asuinpaikasta toiseen jäsenvaltioon ja asuvat siellä useita vuosia tai mahdollisesti jopa vuosikymmeniä ja hankkivat sieltä omaisuutta. Komission ehdotus johtaa siihen, että tällaisessa tapauksessa aviopuolisoiden varallisuussuhteisiin sovelletaan lakia, joihin puolisoilla ei enää ole läheistä yhteyttä. Tällainen lopputulos voi tulla aviopuolisolle yllätyksenä. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa myös ehdotuksen säännöksiin tuomioistuimen toimivallasta. Niitä sovellettaessa päädyttäisiin valiokunnan käsityk-

sen mukaan siihen, että toimivalta käsitellä edellä tarkoitettun avioparin aviovarallisuussuhdetta olisi ensisijaisesti parin yhteisen asuinpaikan tuomioistuimella. Jos asetusehdotuksessa mahdollistettaisiin sovellettavan lain muuttuminen tietyin edellytyksin, tämä lisäisi valiokunnan näkemyksen mukaan mahdollisuuksia siihen, että kyseinen tuomioistuin voisi soveltaa asiassa omaa lakiaan. Edellä esitettyyn viitaten valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että sovellettavan lain sääntelyyn on tarpeen saada lisää joustavuutta.

Rekisteröidyn parisuhteen osapuolilla ei komission ehdotuksen mukaan ole lainkaan oikeutta sopia varallisuussuhteisiinsa sovellettavasta laista. Tältä osin rekisteröityjä parisuhteita koskeva asetusehdotus eroaa aviopuolisoita koskevasta asetusehdotuksesta. Valiokunnan mielestä kyseiselle erovaisuudelle ei ole perusteita, jos sovellettavaksi on valittu sellaisen valtion laki, joka tuntee rekisteröidyn parisuhteen käsitteen. Valiokunta tukeekin valtioneuvoston pyrkimystä siitä, että myös rekisteröidyn parisuhteen osapuolille annetaan oikeus valita varallisuussuhteisiinsa sovellettava laki. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että aviovarallisuussuhteita koskevan asetusehdotuksen mukaan aviopuolisot voivat sopia, että aviovarallisuussuhteissa toimivaltaisia ovat sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka lain aviopuolisot ovat valinneet sovellettavaksi kyseisiin suhteisiin. Jos rekisteröidyn parisuhteen osapuolille annetaan oikeus valita varallisuussuhteisiinsa sovellettava laki, tulisi vastaava oikeus sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta antaa myös heille.

Rekisteröityjä parisuhteita koskevan asetusehdotuksen mukaan rekisteröidyn parin varallisuussuhteisiin sovelletaan sen valtion lakia, jossa parisuhde on rekisteröity. Valiokunnan mukaan ehdotus on tarpeettoman jäykkä ja eroaa aviovarallisuussuhteita koskevasta asetusehdotuksesta, joka sisältää säännökset siitä, miten sovellettava laki sopimuksen puuttuessa eri tilanteissa määräytyy. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että jatkoneuvotteluissa asetusehdotuksia pyritään tältä osin lähentämään.

### *Tunnustaminen ja täytäntöönpano*

Asetusehdotusten mukaan tuomioistuimen päätös parisuhteen varallisuus oikeudellisesta suhteesta tunnustetaan muissa jäsenvaltioissa ja pannaan täytäntöön ilman eri menettelyjä. Lakivaliokunta tukee ehdotuksia, sillä ne nopeuttavat ja yksinkertaistavat tuomioiden ja päätösten liikkumista rajojen yli. Suomen kannalta on myös välttämätöntä, että ehdotuksissa käytetty tuomioistuimen käsite on laaja, sillä näin se kattaa myös muun muassa Suomen järjestelmälle tunnusomaiset pesänjakajan päätökset.

Valtioneuvoston kannan mukaan täytäntöönpanokelpoisuuden tulee kattaa paitsi tuomioistuimen myös tuomioistuimen valtuuttamana toimivan pesänjakajan päätökset. Valiokunta kuitenkin toteaa, että pesänjakajan päätökset eivät Suomessakaan ole sellaisinaan täytäntöönpanokelpoisia, vaan niiden paneminen täytäntöön edellyttää erillistä tuomioistuimen päätöstä. Ei siten ole perusteltua vaatia, että pesänjakajan päätökset olisivat sellaisinaan täytäntöönpanokelpoisia muissa jäsenvaltioissa. Sen sijaan tunnustamisen tulee kattaa paitsi tuomioistuimen myös tuomioistuimen valtuuttamana toimivan pesänjakajan päätökset. Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston kanta on tarpeen tarkistaa tämän mukaisesti.

Pesänjakajaa käytetään Suomessa yleensä selkeissä osituksissa, jotka ovat riittäviä tai tavanomaista monimutkaisempia. Riidattomissa ja yksinkertaisissa tapauksissa on tavallista, että parisuhteen osapuolet keskenään tai asianajajan avustuksella sopivat osituksesta. Tällainen Suomen järjestelmälle ominainen ja käytännössä yleinen sopimusositus ei kuitenkaan ole ehdotuksissa tarkoitettu päätös tai virallinen asiakirja, mistä seuraa, etteivät asetusehdotusten säännökset koske sopimusositusta. Rajat ylittävissä tapauksissa pariskunnan tulee siten turvautua pesänjakajan määräämiseen saadakseen päätöksen, joka tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa. Tämä taas pitkittää menettelyä ja lisää siitä parille aiheutuvia kustannuksia. Edellä esitetty huomioon ottaen valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto selvittää mahdollisuuksia parantaa sopimusositus-

ten asemaa ja käytettävyyttä rajat ylittävissä tapauksissa esimerkiksi mahdollistamalla sen, että sopimusositus voidaan vahvistuttaa viranomaisella.

### *Oikeusvaikutukset suhteessa kolmansiin*

Asetusehdotusten mukaan vaikutuksiin osapuolen ja kolmannen väliseen oikeussuhteeseen sovelletaan sitä lakia, jota sovelletaan kyseisen parisuhteen varallisuus oikeudellisiin suhteisiin. Kolmannen suojaamiseksi ehdotukset mahdollistavat kuitenkin sen, että jäsenvaltiot voivat säätää, ettei parisuhteen osapuoli tietyin edellytyksin voi vedota kyseiseen lakiin kolmatta vastaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että asetusehdotuksiin sisältyy tällainen mahdollisuus säätää toisin, sillä Suomen kansalliseen lainsäädäntöön sisältyy tällaisia säännöksiä. Neuvotteluissa on tärkeä pyrkiä varmistamaan se, ettei unionin tason sääntelyn myötä kolmannen suoja nykyisestä heikkene.

### *Pohjoismainen avioliittokonventio*

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan pohjoismaisen avioliittokonvention soveltamista ei enää Suomen ja Ruotsin välisissä suhteissa voida jatkaa, kun unionin tason sääntely tulee voimaan. Tämä johtuu siitä, että aviovarallisuussuhteita koskevan asetusehdotuksen mukaan asetusta on sovellettava kansainvälisiin sopimuksiin nähdessä ensisijaisena jäsenvaltioiden välisissä suhteissa. Ottaen huomioon, että pohjoismainen avioliittokonventio on käytännössä toiminut hyvin, olisi toivottavaa, että kyseistä sopimusta voitaisiin soveltaa Suomen ja Ruotsin välisissä suhteissa myös jatkossa, jos unionin tason sääntelyssä ei saavuteta pohjoismaisen yhteistyön tasoa. Tilannetta on syytä arvioida huolellisesti neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa.

### *Lausunto*

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa edellä esitetyn tarkennuksin ja täydennyksin valtioneuvoston kantaan.*

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                           |                        |
|------|---------------------------|------------------------|
| pj.  | Anne Holmlund /kok        | Arto Pirttilahti /kesk |
| vpj. | Lars Erik Gästgivers /r   | Kristiina Salonen /sd  |
| jäs. | James Hirvisaari /ps      | Jani Toivola /vihr     |
|      | Johanna Ojala-Niemelä /sd | Kari Tolvanen /kok     |
|      | Aino-Kaisa Pekonen /vas   | Ari Torniainen /kesk   |
|      | Jaana Pelkonen /kok       | Peter Östman /kd.      |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.